

Ječmenček št. 7 je srednja vrsta. Lahko vzamemo drobnejšega, n. pr. št. 4, ki je seveda dražji, lahko pa vzamemo tudi debelejšega, n. pr. št. 10, ki je cenejši.

Priprava: Pristavimo ječmenček, ki smo ga prejšnji dan oprali in namočili. Dodamo eno čebulo in nekaj strokov česna, oboje prav na drobno zrezano, lov in majaron, nato pa še svinjino in pustimo vreti, da je vse mehko. Krompir, na krljce narezan, pristavimo posebej v velikem loncu. Lahko pa skuhamo tudi ječmenček in krompir skupaj, a bolj okusno je, če kuhamo vsakega posebej. Brezpozorno pa moramo skuhati posebej fižol. Ko je svinjina kuhana, jo vzamemo iz ječmenčka

in jo narežemo v mespreznici ali pa z nožem prav na drobne koščke. Ko je vse ostalo mehko, zmešamo v velikem loncu, dodamo sol, poper, papriko in malo zajemalko kisa ter dolijemo potrebno vodo. Če vzamemo prekajeno svinjsko meso, ki je precej slano, bo mogoče zadoščalo malo manj soli (20 dkg).

Ričet pa lahko napravimo še na druge načine. Zelo okusen je, če dodamo kakšne testenine, zato pa vzamemo primerno manj krompirja ali fižola. Če imamo, lahko dodamo ocvirke, nasekljane peteršilj, korenje, ohrovt itd. Zelo dober je ričet s kislim zeljem ali kislo repo. Seveda pa moramo to dvojico posebej kuhati.

(Se nadaljuje.)

UČITELJSKI POKRET

Z novimi vidiki k šolskemu delu

Brez dvoma smo učitelji v družbi postavljani za vzgojo in pouk otroka. Majhna in neodločujoča naloga, ki so jo še v polpretekli dobi mogli vršiti otroku fizično nadmočni ljudje! Vse do najnovejše dobe je bila (in je deloma še) zunanja disciplina tista šolska, ki odloča o »zmožnosti« učitelja in o »znanju« učenca. Kolikor ta praksa popušča, so jo odgnala dognanja tako zvanega »stoletja otroka«. Tole stoletje pa v naši šolski praksi nekako takole pojmuje: kadar koli dobimo na šolo »Prevodnico« kakšnega učenca, pogledamo najprej (ali pa samo) tisti del, ki je napolnjen z ocenami. Nato se novega učenca ali razveselimo ali pa ga v svoji notranjosti odklonimo, kakor nam je pač razodela razpredelnica njegovih ocen. Z njim in ostalimi učenci skupno vodimo odsej šolsko muko, to je pripravljamo se po svojih najboljših močeh na pouk, kjer »ubijamo znanje v glave«, kar zaključimo s tem, da zopet »vlačimo znanje iz glave« ter ga ob določenih terminih pod notranjim vidikom ocenimo. In kakor v starih romanih klasificiramo svoj življenjski material po dveh skupinah: »dobro — slabo«.

Vemo in čitamo o stoterih zmožnostih in zmogljivostih otroka, toda morda zaradi navidezno lažje prakse, morda zaradi nezaupanja vase, morda zaradi svoje lastne vzgojne prakse v vzgajanju ne gremo in ne moremo iz priučenega enotnega učnega in vzgojnega postopka.

Kdo je kriv temu, ali učitelj ali učenec? Krivično bi bilo po vsem trudu za izboljšanje šole za to dolžiti učitelja, še manj pa učenca. Krivi so vidiki, pod katerimi smo gledali in še gledamo na učenca. Naučili so nas gledati na otroka in njegovo duševnost samo skozi njegovo glavo, dočim smo skoraj popolnoma zanemarili njegovo telo in pozabili, da je človek produkt okolja, torej ekonomskega socialnega stanja.

Ko je začel pred leti »Pokret« raziskovati socialno stanje našega otroka, to je njegovo pripadnost, stanovanje, družinsko stanje, obleko, prehrano, rast in težino, se je marsikdo vprašal, čemu je še to potrebno. Odgovoril bom na to vprašanje pozneje. Vsem, ki

smo delali pri tem delu, so prinesle te ankete dvojno odkritje. Prvo, ki nam je pokazalo pravo socialno stanje našega otroka, in drugo, globlje, ki nam je povedalo, da so vzroki učnega in vzgojnega uspeha in neuspeha drugje, kakor smo jih bili vajeni gledati doslej. Ti namreč niso odvisni od neke namišljene učenčeve »duševnosti«, ampak predvsem od ekonomskih sil, od obleke, hrane, stanovanja itd. Kajti sprostitve duševnih sil je odvisna od človekovih telesnih sposobnosti, te pa rastejo lahko dovolj samo v optimalnih socialnih okoliščinah. Kakor sta silno važna in potrebna kolektivna vzgoja in kolektiven pouk, ju ne smemo istovetiti z enotnim učenim in vzgojnim postopkom. Lačnemu, slabo oblečenemu ali neprespanemu otroku je treba pri vzgoji in pouku drugačnje mer kakor dobro preskrbljenemu. Ta drugače reagira na naše delo ko drugi, okoliščine so mu namreč dosti bolj normalne razvoju njegovih zmožnosti. Spoznati in gojiti zmožnosti pa je naša dolžnost, četudi bomo ob takem delu morda nateleti na ovire nevidnih ljudi. Tu se nam odpirajo najraznovrstnejše, še neraziskane naloge, ki spadajo v učiteljev delokrog pod poglavje: Telo in duševnost. Raziskati bo treba vpliv rasti, teže, prehrane itd. na inteligenco. Šele kadar bo opravljeno to težko delo, s katerim se bo lahko koristil vsak učitelj, bomo dosegli šolo na novi osnovi, kjer bo šola pravo negovališče otroka, da bomo v kolektivni vzgoji in v kolektivnem pouku poznali individualne posebnosti učenca in jih po individualnem postopku vzgajali in učili.

»Učiteljski pokret« zato s svojim delom opravlja temeljno vzgojno nalogo, ki je bila pri nas zanemarljiva v vsej zgodovini šolstva, ker je postavil šolsko vprašanje na pravo podlago. Ta podlaga pa glasi: otrok je produkt ekonomskih socialnih razmer. Iz teh pa raste in se razvija otrokova duševnost in jo moremo le na ta način spoznati in oceniti.

Izboljšati to podlago pa ni v naših neposrednih močeh, pač pa je ena izmed nalog tudi ta, kazati na vse ovire ob tem delu.

Zorn Jože.

Uspeh članov zadruga »Ivan Filipović«

V 6. številki hrvatske pedagoške revije »Napredak« za l. 1940. so izšla na ca. 60 straneh dela članov zadruga »Ivan Filipović«, ki so jih obdelovali na Statističnem tečaju Šole narodnega zdravja v Zagrebu, kjer so avgusta meseca l. 1940. skupaj s člani našega Pokreta in s srbskimi tovariši izpopolnjevali svoje znanje. Vsa objavljena dela so plod vestnega proučevanja pod vodstvom g. dr. Mikića in se odlikujejo zlasti po svoji dokumentarnosti. Nam so s tem podana merila, s katerimi lahko primerjamo svoje izsledke, ki smo si jih

pridobili na podlagi naših anket. Ne bo odveč, da vsaj v kratkem pogledamo posamezne prispevke.

Začetkom razpravlja o programu in delu zadruga »Ivan Filipović« Martin Puštek, kjer se vsak lahko temeljito seznani z dosežanim delom zadruga želeč, da učiteljska javnost sama oceni njih delo. Sledi ji temeljito opremljena in dokumentirana razprava dr. Mikića »Statistika in njena uporaba v šoli«, kjer na lahko umljiv način, a obenem temeljito, podaja pomen in bistvo statistike in

skratka narodni delavec, ki mu ga ni para, zato se bo njegovo ime imenovalo vedno le z najsvetejšimi čustvi. 72 let star je legel k večnemu počitku.

Meseca septembra je obmolnilo za vedno grlo tovariša Andreja Rapeta, banskega šolskega nadzornika in večletnega šefa vsega osnovnega pouka na naših narodnih šolah Slovenije. Poznal ga je vse slovensko učiteljstvo pri delu na polju našega šolstva, mladinskega slovstva in splošne narodne kulture. Neumorni sejalec dobrin, vedno vedrega duha in plemenitega srca, je umrl mnogo pre zgodaj, mnogo prezgodaj je obmolnilo njegovo grlo...

Pod Veliko kopo spi nezdravno spanje tovarišica Konečnik Franja, neumorna in tiha delavka. 38 let je delala v sobi naše podeželske ljudske šole, ki ne donša cekinov... Njeno delo je bilo posvečeno naši meji, ne samo šoli. Ob njenem grobu je odposlanec iz Selnice govoril: »Prinesel sem Ti — blaga učiteljica — zemljice tam izpod kobanskih vrhov, zemljice naših sončnih selniških polj, tiste zemljice, ki si jo ljubila, naj si je bila voljna, rahla, mehka ali trda, gručava, težka... da boš spala svoj dolgi sen v njej... tako želijo hvaležni Selničanje!«

In žalni govornik je odmotal zavite, izvele prvo polno pest... »To, prvo, Ti pošiljajo potrti selniški otroci... to, drugo, hvaležni starši... to, Tvoji tovariši s selniške šole, to občinski odbor, to krajevni šolski odbor... to Rdeči križ, Jadranska Straža... to...« govorniku je glas zamrl v solzah.

Lepšega priznanja naš učitelj ne more dobiti, narod sam ga mu daje, on, z vsemi svojimi toplimi čustvi. Marsikaterikrat je letos s tresočo roko naš narod vrgel prst na krsto onih, ki jih je imel rad, ljubil in spoštoval, pa najsi nekateri želijo drugače. Slovensko učiteljstvo bo hodilo po njihovih vzorih in poteh!

Slava njihovega spomina!

Vir

nje glavne osnove tehnike. Posebno pozornost zaslužita tudi oba anketna formularja, po katerih je hrvatsko učiteljstvo v tekočem letu proučevalo razmere, v katerih živi njih mladina. Zlasti poudarja avtor korist sedanjega učiteljskega dela za pedagoške discipline kakor tudi za pedagoško prakso samo. Sledi mu članek Dragutina Frankovića o »Uporabi statistike v pedagogiki«, kjer precej izčrpno podaja metodo izračunavanja variacijskih konstant. Daljnji članek Sandrk Nevenke »Anketa o naši šoli« opisuje točno, kako je bila sestavljena anketna pola in kaj se je raziskovalo, da so lahko dobili pregled šolstva, kakor nato slede po redu: šolske zgradbe, oprema, dvorišče, vrt, klopi, šolarke knjižnice, vpliv oddaljenosti stanovanj na šolski uspeh, higienske razmere v šolah, kako spijo učenci, obleka šolarjev. Posamezne raz-

prave so obdelali razni člani zadruga, zlasti so dokumentirane razprave, ki so jih objavili Zvonimir Frank, Martin Puštek in Viktor Cvitan. Na podlagi teh razprav nam je možno spoznati del življenja hrvatske mladine. Pričujejo razprave nam služijo posebno lahko v primerjavo ob naših izsledkih, ki so bili objavljeni v raznih številkah Prosvete.

Članom zadruga »Ivan Filipović« moramo priznati uspeh, ki so ga dosegli z objavo teh, res nad vse jasnih in važnih razprav, ki so pokazale hrvatsko vas v popolnoma resnični luči. Vendar gleda hrvatsko učiteljstvo z upanjem v bodočnost, ker ve, da bo s takim proučevanjem razmer tudi nakazala pot k njihovega izboljšanja. Delo članov zadruga moramo toplo pozdraviti želeč jim še v nadalje mnogo uspehov in priznanja.

D. Debevec.

Splošne vesti

Pomagajmo otrokom, ki gladujejo!

V Sloveniji je po zadnjih podatkih okrog 70.000 šoloobiskujočih otrok, ki nimajo zadostne hrane. Med njimi je nekaj deset tisočev, ki dobesedno gladujejo. Dolžnost vseh nas Slovencev je, da tem otrokom pomagamo. Unija za zaščito otrok prejema skoraj vsak dan številne obupne prošnje od svojih krajevnih odborov, šolskih upraviteljev, občin, društev, javnih mladinskozaščitnih delavcev itd., naj bi se nakazala njihovega kraja ali šoli podpora bodisi v denarju ali živilih. Sredstva Unije so premalokostna, da bi bilo mogoče zadostiti vsaj najnujnejšim prošnjam. Javnih kreditov v te svrhe doslej ni.

Tako nam ostaja na pragu letošnje negotove zime edina pot, prositi vse one, ki bi lahko kaj dali, da prispevajo. Zato s tem apeliramo na celokupno slovensko javnost, ustanove, društva, zasebnike itd., da pomagajo tešiti glad otrokom svojega naroda. Pošljite svoje prispevke ali v nedarju ali v živilih. Kar koli je uporabljivo, vse se bo hvaležno sprejelo. Denar nakazujte na poštni ček, račun št. 13.882 s pripombo: »Za šolske kuhinje«. Količino in vrsto hrane, ki ste jo pripravili nakloniti stradalajočim otrokom, nam sporočite, da Vam takoj dostavimo obvestilo, kam jo boste poslali. Vse, kar koli boste poslali, se bo porabilo izključno za prehrano stradalajočih otrok.

Vse prizadete prosimo, da vzamejo ta apel na znanje. Posebne prošnje se ne bodo pošiljale. Imena darovalcev bomo objavili v dnevnem časopisu. — Jugoslovanska Unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino, Ljubljana — Aleksandrova 4.

Iz listov

— I Pomankanje učiteljstva na prekmurjskih šolah. Šolska mladina je v nekaterih krajih v Prekmurju zaradi primanjkanja učiteljev brez pouka. Še danes manjka v obeh okrajih 40 učiteljskih moči. Nekaj časa je bila šola v obmejnih Fiksincih brez pouka, ker sta odšli obe moči, zdaj je tja prestavljena samo Sabina Šerak iz Predanovec. V Pertoči in Serdici sta prazni še po dve mesti, po eno pa na Tišini, v Kramaroveh, pri Sv. Juriju, v Kuzmi, Kruplivniku, Gornji Lendavi, Videnic, Bodancih, Sulincih, Budincih, Domanjsevc, Falovcih, Kančevcih, Križevcih in Markovcih. V lendavskem okraju manjka na posameznih šolah še 20 učnih oči in to po dve v Dobrovniku, Crensovcih in Srednji Bistrici ter po ena v Benici, Dol. Bistrici, Lendavi, Gaberju, Gor. Latošu, Izakovcih, Kobilju, Veliki in Mali Polani, Odrancih, Petišovcih, Pincah, Gomilicah in Trnju. V teh bi bil potreben najboljši učitelj, ki bi vedel odgovoriti na vsa vprašanja, ki jih hoče danes rešiti skoraj vsak kmet. Zato je potrebna stalnost službe, da bo lahko vsak spoznal gospodarsko, socialno in kulturno stanje šolskega okoliša. — »Večernik« 7. nov.

— I Važna izpopolnitev naše ljudske šole. Po odredbi dr. Antona Korošca, ministra za prosveto, je glavni prosvetni svet te dni objavil učni načrt za višjo ljudsko šolo. Pouk na višji ljudski šoli bo trajal štiri leta in je obvezen za učence, ki so končali štiri razrede nižje ljudske šole in ne nadaljujejo šolanja na kakšni drugi šoli. — Naloga te šole je, razviti vse duhovne sile učenca s posebnim oziranjem na to, da se okrepi narodno čustvovanje, poveča izobrazba in gospodarska sposobnost najširših ljudskih slojev in da ustvari iz učenca dobrega, narodnostno zavednega in sposobnega državljanca. Šola bo uvedla posebne predmete in z njimi učenec nudila takšno narodnostno in državljansko vzgojo, da bodo postali zavodni člani narodne skupnosti in tvorniki države in družbe in to brez ozira na to, ali bodo pozneje v življenju ostali na vasi ali pa bodo delavci, obrtniki, trgovci v mestnih ali pa v industrijskih naseljih. Splošna narodna in vzgojna naloga šole je v vseh naših krajih ista. Dajala bo vsem učencem tiste sestavine občne izobrazbe, ki so potrebne, da bodo z razumevanjem spremljali vse kulturne napore svojega naroda in človeštva na splošno. Svojo vzgojo bo ta šola vzporedila z razmerami sredine, v katerih živi. To se bo doseglo zlasti tako, da bo šola posebno upoštevala in se naslanjala na kulturne in gospodarske razmere v svojem kraju. — Višja ljudska šola bo ustanovljena povsod, kjer je osnovna ljudska šola z več ko enim oddelkom. Z uvedbo višjih ljudskih šol izpopolnjuje minister dr. Korošec tudi pri nas tisto praznino, ki je vladala pri nas z ozirom na neenako prosvetljenost našega ljudstva kot celote in nasprotju z

visoko stopnjo, ki so jo s tem v zvezi dosegli drugi kulturni narodi in bi se ta praznina morala že zdavnaj izpolniti. Naravno je, da bo ta preureditev našega osnovnega pouka povzročila tudi potrebo za napredovanje in modernizacijo celokupnega pouka v naši državi. — »Slovenski dom« 2. nov.

— I Kaj pravite? Kakšne narodnosti je luteranska vera pri nas? Neki katehet evangeličanske veroizpovedi v Prekmurju potrebuje podatke od šol, koliko otrok je evangeličanske vere in koliko ur ima tedensko verouka. Ta katehet ima le nižjo srednjo šolo in morda zna nekaj besed nemški povedati. Poslal je na šest šol papir, na katerem so kot vprašanja naslednje besede: Schule, Wochen, Schüler, Bestätigung. Naši slavni nacionalni upravitelji so pritisnili k številkam šolski žig in se podpisali. Le eden je naredil izjemo in je stavil slovenska vprašanja. Naj je na list napisal nemške besede kdor koli, to ne opraviči stvari. Pri nas ni niti enega otroka, ki bi znal kaj nemški ali ki bi bil nemškega rodu. Kje je tu narodna zavest naših upraviteljev? Ali vam ni znano, kakšen je uradni jezik pri nas? In zanimivo je še to, da je bila gornja polovica papirja prazna, in so to naši upravitelji podpisali. Če ne bi bilo namena, se kaj pripisati nad podpis upraviteljev, gotovo ne bi bil puščen papir prazen. Med temi podpisi vidimo tudi podpis upravitelja, ki se ob vsaki priliki trka na svoja junaška prsa kot velik nacionalist in ne priznava drugim nacionalnosti. Imena izda na željo uredništvo Slovenca. — »Slovenec« 5. nov.

— I Učni načrt nemške gimnazije na Hrvatskem. Zagrebške uradne »Narodne novine« so prinesle odredbo bana banovine Hrvatske, ki odobrava učni načrt in učni red za nemški jezik na zasebni nemški gimnaziji. Sam učni načrt je sestavljen in v uradnem listu objavljen v nemškem jeziku. Učni načrt določa v prvem gimnazijskem razredu pet ur pouka v nemškem jeziku na teden, za druge štiri razrede pa le po štiri ure na teden. Hrvatski jezik bodo v tej šoli poučevali v vsakem razredu po štiri ure na teden. — »Slovenec« 5. nov.

— I Centralna šolska kuhinja v Beogradu. V beograjski občini se vršijo priprave za preskrbo siromašne šolske dece v beograjskih osnovnih in meščanskih šolah. Ustanovljena bo centralna šolska kuhinja, ki bo preskrbovala posamezne šole s toplo in tečno opoldansko hrano. Beograd ima v osnovnih in meščanskih šolah 93.000 otrok. Od tega jih pripada 85.000 socialno šibkejšim slojem. Zanimivo je, da je število otrok v delavskih in kmečkih rodbinah beograjske periferije izredno visoko. Povprečno štejejo te družine po 5 do 6 otrok. Na drugi strani pa je tudi umrljivost v Beogradu relativno jako visoka. Beo-

